

“ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ & ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΣΗΕΑ”

Από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Διαφάνειας και Δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ Γιώργο Αναστασόπουλο (συμπρόεδρος Γιώργος Ρωμαίος), παρεδόθη σήμερα στον Πρόεδρο της ΕΣΗΕΑ Μανώλη Μαθιουδάκη και στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, το κείμενο με τις προτάσεις και τις εκτιμήσεις της Επιτροπής. Το πλήρες κείμενο έχει ως εξής:

ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ & ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΣΗΕΑ

Την επιτροπή διαφάνειας και δεοντολογίας συνέστησε από τις αρχές Φεβρουαρίου η διοίκηση της ΕΣΗΕΑ για να μελετήσει τα θέματα αυτά, σε σχέση με τη δημοσιογραφία. Η επιτροπή, που εξέλεξε ως πρόεδρό της τον πρώην πρόεδρο της Ενώσεως Γιώργο Αναστασόπουλο, με συμπρόεδρο το Γιώργο Ρωμαίο, αποτελέστηκε από τους εξής δημοσιογράφους (κατά αλφαβητική σειρά):

1. Αλεξίου Ορσαλία-Λίνα
2. Αποστολόπουλος Γιάννης
3. Βότσης Γιώργος
4. Γλυνού Αθηνά
5. Δεληπέτρος Βαγγέλης
6. Ζαγγανάς Γιάννης
7. Θεολογίδου Ειρήνη

8. Ιγγλέσης Νίκος
 9. Καρζής Θεόδωρος
 10. Καρυκόπουλος Παναγιώτης
 11. Κιάος Νίκος
 12. Κυρίτσης Χρήστος
 13. Νικολακάκος Κώστας
 14. Ξύδης Χάρης
 15. Παπάζογλου Μηνάς
 16. Πηγαδάς Νίκος
 17. Ρενιέρης Αντώνης
 18. Στάμου Δημήτρης
 19. Φυντανίδης Σεραφείμ
-

ΟΙ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Μέρος Α□

Η σημερινή πραγματικότητα στα ελληνικά ΜΜΕ και το δικαίωμα του πολίτη στην Ενημέρωση

Η θεμελίωση και η λειτουργία μέσω μαζικής επικοινωνίας, που θα παρέχουν πολύπλευρη και ποιοτική πληροφόρηση, με σεβασμό στον πολίτη, αποτελεί θεμελιώδες αίτημα των σύγχρονων κοινωνιών και σταθερή διεκδίκηση των πολιτών. Η ικανοποίηση του αιτήματος αυτού, προϋποθέτει την ύπαρξη δημοκρατικών και ηθικών αρχών και κανόνων και φυσικά την εφαρμογή και τήρησή τους, από όλους τους φορείς, που συνδέονται με τον τομέα της ενημέρωσης (δημοσιογράφους, ιδιοκτήτες ΜΜΕ και κράτος).

Ο προσδιορισμός του κοινωνικού ρόλου του δημοσιογράφου και των ηθικών κανόνων που διέπουν την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος στη σύγχρονη εποχή, συνιστά και την ουσία τόσο του δημοσιογραφικού επαγγέλματος, όσο και του δικαιώματος της πληροφόρησης του ελληνικού λαού και του κοινωνικού συνόλου. Ο ρόλος δεν χρειάζεται εθνικούς προσδιορισμούς, αφού δεν λείπουν ούτε οι ορισμοί ούτε οι κανόνες, έστω και αν χρειάζονται

εκσυγχρονισμό.

Σε εποχές κρίσης ηθικής, όπως αυτή που περνάμε, χρειάζονται δεσμεύσεις όλων των φορέων που ασκούν την πληροφόρηση. Απαιτείται δέσμευση και των εργοδοτών (ιδιωτών και κράτους), που προσδιορίζουν επίσης την αποστολή και το πλαίσιο λειτουργίας των μέσων. Και εφ' όσον οι δεσμεύσεις αυτές απουσιάζουν, η μόνη δυνατότητα που απομένει για τους δημοσιογράφους, οι οποίοι δεν είναι οι μόνοι υπαίτιοι για την κρίση, είναι η άμυνά τους για την προάσπιση της δημοσιογραφικής δεοντολογίας και ηθικής.

Με δεδομένη αυτή την πραγματικότητα τίθεται το ερώτημα της δυνατότητας αποσύνδεσης των δημοσιογράφων, από τις κάθε είδους διαπλοκές και τις εύκολες και κάποτε έωλες γενικεύσεις, που ρίχνουν τη σκιά τους στο σύνολο των επαγγελματιών δημοσιογράφων.

Η διαπλοκή με οποιαδήποτε εξουσία, είτε απορρέει από το κράτος, είτε από ιδιωτικά συμφέροντα, μπορεί να είναι σε επίπεδο μέσου ή προσώπων και σ' αυτές τις περιπτώσεις το ζητούμενο είναι η θωράκιση, ως η αντίδραση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος, απέναντι σε παρόμοια φαινόμενα.

Τα τελευταία χρόνια έχει επίσης δημιουργηθεί μια πρωτοφανής σύγχυση ως προς την ταυτότητα των δημοσιογράφων. Γιατί, την ιδιότητα διεκδικούν και άτομα που απασχολούνται σε δημόσιες σχέσεις, στο μάρκετινγκ, σε μη δημοσιογραφική εργασία στα διάφορα γραφεία Τύπου και σε θέσεις πολιτικών συμβούλων ή συμβούλων επικοινωνίας, αλλά και διαφημιστών και παρουσιαστών εκπομπών «ριάλιτι» στην τηλεόραση. Η σύγχυση αυτή, που διευκολύνει και τις προσπάθειες για την καλλιέργεια σχέσεων διαπλοκής ανάμεσα στις διάφορες πολιτικές και οικονομικές δυνάμεις και τη δημοσιογραφία, χρειάζεται άμεσα να διαλυθεί.

Σε μια περίοδο απόλυτης εμπορευματοποίησης των ΜΜΕ και συνθήκες έντονου ανταγωνισμού, που διέπει τη λειτουργία τους, με γενικευμένη την κρίση αξιοπιστίας των ελληνικών ΜΜΕ και την παρουσία φαινομένων διαρκών εκπτώσεων ως προς τους ηθικούς κανόνες, η θωράκιση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος συνιστά τη θεμελιώδη προϋπόθεση για την έξοδο από την κρίση.

Οι πολίτες αισθάνονται ότι δεν προστατεύονται από τις

ενδεχόμενες καταχρήσεις της ενισχυόμενης εξουσίας των μέσων ενημέρωσης. Και η προσφυγή στη δικαιοσύνη δεν αποτελεί την καλύτερη για τις περιπτώσεις αυτές λύση.

Είναι, λοιπόν, σκόπιμο η ΕΣΗΕΑ να αναλάβει πρωτοβουλία για τη σύσταση ενός Συμβουλίου ΜΜΕ, στο οποίο να μπορούν να απευθύνονται οι πολίτες, για την προστασία τους από τα όσα απαράδεκτα συμβαίνουν. Χρειάζεται ακόμη η ΕΣΗΕΑ και οι άλλες δημοσιογραφικές Ενώσεις να επιδιώξουν συμφωνία με τις Ενώσεις Ιδιοκτητών, για τη θέσπιση δεοντολογικών κανόνων γενικότερης αποδοχής και αυξημένου κύρους. Και βεβαίως η ΕΣΗΕΑ πρέπει να προχωρήσει στον εμπλουτισμό και στην τροποποίηση τόσο του Καταστατικού, όσο και των Κανόνων Δεοντολογίας του δημοσιογραφικού επαγγέλματος.

Στις σελίδες που ακολουθούν η Επιτροπή καταθέτει τις προτάσεις της για τον προσδιορισμό των «ασυμβιβάστων», τον εμπλουτισμό των κανόνων δεοντολογίας, τη λήψη των μέτρων που ενδείκνυνται, με την ανάληψη άμεσης δράσης προς την κατεύθυνση της αναστροφής του όλου κλίματος.

Μέρος Β

Ασυμβίβαστα

Οι ασυμβίβαστες προς την ιδιότητα του μέλους της ΕΣΗΕΑ επαγγελματικές απασχολήσεις (που αποτελούν και λόγους διαγραφής ή μη εγγραφής μελών), προσδιορίζονται από το Καταστατικό και τον Κώδικα Δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ (υπό αναθεώρηση αμφότερα) και την αντίστοιχη διεθνή πρακτική, ιδιαίτερα στις χώρες της Ε.Ε.

Η Επιτροπή Διαφάνειας και Δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ εισηγείται ως ασυμβίβαστες απασχολήσεις να προσδιοριστούν οι εξής:

Α. Απασχόληση στον ευρύτερο δημόσιο τομέα**

Υπενθυμίζεται ότι στο άρθρο 9 του Καταστατικού της Ένωσης προβλέπονται τα εξής:

Διαγράφεται από την Ένωση, με απόφαση του Δ.Σ., κάθε δόκιμο, τακτικό ή αντεπιστέλλον μέλος αναλάβει τακτική έμμισθη θέση στο Δημόσιο ή σε ΟΤΑ, ΝΠΔΔ ή δημόσια επιχείρηση□.

Επίσης στο άρθρο 5 του Κώδικα Δεοντολογίας προβλέπονται τα εξής:

Να μην επιδιώκει και να μη δέχεται αργομισθία ή επαμοιβή θέση συναφή με την ειδικότητα του σε Γραφείο Τύπου, δημόσιες υπηρεσίες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις, που θέτει εν αμφιβόλω την επαγγελματική αυτονομία και ανεξαρτησία του.

Οι διατάξεις αυτές είναι αντιφατικές και ουδέποτε εφαρμόστηκαν. Το αποτέλεσμα είναι ότι δημιουργήθηκε και κατά κάποιο τρόπο «νομιμοποιήθηκε» η σημερινή απαράδεκτη κατάσταση να βρεθούν εκατοντάδες μέλη της Ένωσης σε δημόσιες θέσεις, είτε μη προσφέροντες δημοσιογραφική εργασία είτε αργόμισθοι.

Επειδή αυτή η κατάσταση επεκράτησε με την ανοχή της ΕΣΗΕΑ πρέπει να αντιμετωπισθεί κατά τρόπο που να περιορίσει τις αρνητικές επιπτώσεις στους συναδέλφους, που έχουν οιασδήποτε μορφής εργασιακή σχέση με τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Συνεπώς για την εφαρμογή του ασυμβίβαστου πρέπει να ορισθεί εύλογο μεταβατικό στάδιο, τουλάχιστον ενός χρόνου, προκειμένου να ρυθμισθούν τα εξής:

1.-Να ορισθούν και να περιγραφούν οι δημοσιογραφικές θέσεις στο Δημόσιο και στον Ιδιωτικό Τομέα.

2.-Να επαναπροσδιοριστούν οι θέσεις στο δημόσιο τομέα, η διαδικασία κάλυψης κυρίως από μέλη των δημοσιογραφικών Ενώσεων και το καθεστώς της σχέσης εργασίας. Η θεσμοθέτηση αυτή πρέπει να προωθηθεί από τις Ενώσεις, με πρωτοβουλία της ΕΣΗΕΑ, και οι τελικές ρυθμίσεις να έχουν τη σύμφωνη γνώμη τους.

3.-Να προβλεφθεί στο Καταστατικό ο αποκλεισμός από την Ένωση οιασδήποτε κατέχει μη θεσμοθετημένη θέση στο δημόσιο ή παράνομα θεσμοθετημένη θέση, έστω και αν εργάζεται σε ιδιωτικά ΜΜΕ.

4.-Για τα μέλη της Ένωσης που κατέχουν, ήδη, θέση στο δημόσιο και επιθυμούν να μείνουν εκτός των θέσεων που θα θεσμοθετηθούν, πρέπει να ρυθμισθούν και διασφαλισθούν τα ασφαλιστικά και άλλα τους δικαιώματα. (Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι συνάδελφοι που έχουν κάποια χρόνια στην Ένωση, χρειάζεται να διατηρήσουν τα ασφαλιστικά τους δικαιώματα, αλλά να στερηθούν του δικαιώματος εκλέγειν και εκλέγεσθαι και της ταυτότητας του μέλους).

5.-Μετά τη θεσμοθέτηση όλων αυτών τα μέλη της Ένωσης οφείλουν και ατομικά να καταθέτουν σχετική δήλωση στην Ένωση. Ο σχετικός πίνακας θα αποστέλλεται στους Διευθυντές των ΜΜΕ για ενημέρωση και όχι για δημοσίευση. Η παράλληλη δημοσιογραφική εργασία στα ιδιωτικά ΜΜΕ δεν πρέπει να είναι συναφής με την εργασία στο δημόσιο. Την ευθύνη θα φέρει ο Διευθυντής του Μέσου, ο οποίος και θα ενημερώνει την Ένωση.

6.- Η κατά κύριο λόγο επαγγελματική απασχόληση στη δημόσια ραδιοτηλεόραση (ΕΡΤ) και τα κρατικά πρακτορεία ειδήσεων (ΑΠΕ, Μακεδονικό) και στα ΜΜΕ των ΟΤΑ, υπό τον όρο ότι η απασχόληση είναι σαφώς δημοσιογραφική (και όχι σε εκπομπές λ.χ. διαφημιστικές, ψυχαγωγίας κ.λπ.), βεβαίως και αποτελεί θεμιτή εξαίρεση.

7.-Ο έλεγχος και η εφαρμογή του ασυμβίβαστου και των σχετικών διατάξεων του Καταστατικού και του Κώδικα Δεοντολογίας πρέπει να ανατεθεί στο Συντονιστικό Όργανο των Πειθαρχικών Συμβουλίων (υπό την Προεδρία του Προέδρου της Ένωσης).

8.-Δεδομένου ότι το θέμα έχει συζητηθεί στις συναντήσεις του Δ.Σ. της Ένωσης με τον αρμόδιο υπουργό και εκπροσώπους των κομμάτων πρέπει οι τελικές αποφάσεις να τύχουν διακομματικής συναίνεσης και με τη συμμετοχή των Ενώσεων Ιδιοκτητών για να είναι δεσμευτικές για όλους και εφαρμόσιμες.

Τα μέλη, που επιλέγουν απασχόληση σε θέσεις οι οποίες αναφέρονται ως ασυμβίβαστες, οφείλουν να καταθέτουν την επαγγελματική ταυτότητα, ή διαγράφονται όπως ορίζει και το άρθρο 9 του Καταστατικού της ΕΣΗΕΑ.

Β. Ασυμβίβαστες (προς την ιδιότητα του μέλους) απασχολήσεις δημοσιογραφικές και μη.

1. Η παράλληλη άσκηση επαγγέλματος ξένου προς την δημοσιογραφία (και δεν θεωρούνται ξένα τα επαγγέλματα του συγγραφέα και των καθηγητών ΑΕΙ, που δεν έχουν άλλη τακτική έμμισθη θέση στον ευρύτερο δημόσιο τομέα).

2. Η ιδιότητα του εργοδότη δημοσιογράφων □με ιδιοκτησία, συνιδιοκτησία ή συμμετοχή σε εταιρείες ΜΜΕ.

3. Η συμμετοχή σε εταιρείες Δημοσίων Σχέσεων, Συμβούλων

Επικοινωνίας, Παραγωγής προγραμμάτων και εκπομπών μη αμιγώς ενημερωτικών, καθώς και σε παραγωγές άμεσα ή έμμεσα διαφημιστικές.

Για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1,2 και 3, ισχύουν τα προβλεπόμενα περί ασυμβίβαστων στο άρθρο 9 του Καταστατικού της ΕΣΗΕΑ (παράδοση ταυτότητας μέλους ή διαγραφή).

Ο δημοσιογράφος δεν επιτρέπεται, επίσης, να αναλαμβάνει, ούτε ατομικά, θέση συμβούλου ή συνεργάτη προβολής και δημοσίων σχέσεων πολιτικών προσώπων, υποψήφιων βουλευτών, καθώς και προέδρων ή εντεταλμένων συμβούλων ή διευθυντικών στελεχών σε Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., ΟΤΑ και θέσεις συμβούλων επιχειρηματιών, καλλιτεχνών κ.λπ.

Ειδικότερα ως προς τους παραγωγούς (ιδιοκτήτες ή μετόχους εταιρείας παραγωγής) ενημερωτικών εκπομπών, δεν σχολάζει η ιδιότητα του μέλους της ΕΣΗΕΑ, αλλά τους αφαιρείται το δικαίωμα του εκλέγεσθαι σε όλα τα όργανα.

4. Δεν έχουν το δικαίωμα του εκλέγεσθαι οι διευθυντές, οι σύμβουλοι και οι υπεύθυνοι έκδοσης των ΜΜΕ.

5. Σχολάζει η ιδιότητα του μέλους, όταν εκλέγεται βουλευτής, υπουργός, δήμαρχος και πρόεδρος κοινότητας ή διορίζεται γεν. γραμματέας υπουργείου, πρέσβης, μέλος Δ.Σ. οργανισμών ή τοποθετείται σε οποιαδήποτε μετακλητή θέση.

3. Πολυθεσία

Έμμισθη και πλήρης δημοσιογραφική απασχόληση σε περισσότερες των δύο θέσεων εργασίας (από τις οποίες μόνο η μια επιτρέπεται να έχει σχέση με τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός προσδιορίζεται πιο πάνω), αποτελεί ασυμβίβαστο.

Η μονοθεσία στο δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, πρέπει να συνοδεύεται από σύμβαση αορίστου χρόνου και αμοιβή ίση ή ανώτερη από αυτήν της ΣΣΕ. Μια σύμβαση ορισμένου χρόνου - μικρότερου του έτους-, μη ανανεούμενη, όπως και μια σύμβαση έναντι εργολαβικού ανταλλάγματος, δεν δημιουργούν ασυμβίβαστο με τη μία θέση στο Δημόσιο. Για τον ιδιωτικό τομέα δεν υπάρχει κανένας περιορισμός.

4. Προσλήψεις

Πρόβλημα δημιουργεί η ομαδική κάθε χρόνο οιονεί «βιοτεχνική» παραγωγή εκατοντάδων υποψήφιων δημοσιογράφων ως αποφοίτων πλεονάζοντας αριθμού ποικιλώνυμων ιδιωτικών δημοσιογραφικών σχολών, που μάταια αναζητούν κατόπιν θέση σε μέσα ενημέρωσης. Η Ένωση Συντακτών οφείλει να ασχοληθεί με αυτό το πρόβλημα.

Μέρος Γ

Εμπλουτισμός και τροποποιήσεις Καταστατικού και Κώδικα Δεοντολογίας ΕΣΗΕΑ. Προτάσεις άμεσης εφαρμογής.

Α. Η Επιτροπή εισηγείται την προσθήκη των εξής διατάξεων στον Κώδικα Δεοντολογίας, (με την επισήμανση ότι το ακροτελεύτιο άρθρο 8 αλλάζει αρίθμηση):

Άρθρο 8

Ο γιγαντισμός των τηλεοπτικών μέσων και ο ανταγωνισμός τους για την τηλεθέαση με στόχο το κέρδος, έχουν δημιουργήσει αρνητική εικόνα στην κοινή γνώμη για τα Μ.Μ.Ε., την οποία «εισπράττει» ο κλάδος. Γι' αυτό, και προκειμένου το δημοσιογραφικό επάγγελμα να επανακτήσει την χαμένη του αξιοπιστία, δεν επιτρέπεται στον δημοσιογράφο:

- α) Να συνεργεί στην παραβίαση ατομικών δικαιωμάτων και στον ευτελισμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (Νόμος για την προστασία των προσωπικών δεδομένων),
- β) Να αναπαράγει στα Μ.Μ.Ε. και να σκηνοθετεί δίκες στους Ρ/Τ σταθμούς για δικαστικές υποθέσεις, που εκκρεμούν ενώπιον της Δικαιοσύνης,
- γ) Να δημοσιοποιεί ονόματα συλληφθέντων υπόπτων πριν ασκηθεί κατ' αυτών ποινική δίωξη.

Η παραβίαση των διατάξεων αυτών αποτελεί:

- α) Για μεν τα μέλη της ΕΣΗΕΑ επιβαρυντική περίπτωση πειθαρχικού παραπτώματος.
- β) Για δε τα μη μέλη της ΕΣΗΕΑ αποκλεισμό από την εγγραφή τους στην Ένωση, επί δύο (2) ακόμη χρόνια, από την ημερομηνία που συμπληρώνουν τις προϋποθέσεις εγγραφής τους.

Τη διαδικασία της πειθαρχικής δίωξης κινεί είτε αυτεπαγγέλτως, είτε κατόπιν αναφοράς τρίτου προσώπου, το αρμόδιο Πειθαρχικό

Συμβούλιο.

Άρθρο 9

Οι δημοσιογράφοι, μέλη της ΕΣΗΕΑ, έχουν τις εξής υποχρεώσεις απέναντι στην Ένωση:

α) Να υποβάλουν, σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1στ' του Καταστατικού μας, υπεύθυνη δήλωση στην αρχή κάθε χρόνου για την επαγγελματική, οικογενειακή κ.λπ. κατάστασή τους στη Γραμματεία της Ενώσεως, για την ενημέρωση του Μητρώου των μελών.

β) Η μη εμπρόθεσμη ή η υποβολή ψευδούς ή ανειλικρινούς δηλώσεως αποτελεί επιβαρυντική περίπτωση πειθαρχικού παραπτώματος.

γ) Το Δ.Σ. υπέχει πειθαρχικές ευθύνες αν δεν λάβει τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή της διατάξεως αυτής του Καταστατικού. Τη διαδικασία της πειθαρχικής διώξεως, για τυχόν παραβίαση των εν λόγω διατάξεων, κινεί το αρμόδιο Πειθαρχικό Συμβούλιο, είτε αυτεπαγγέλτως, είτε κατόπιν αναφοράς τρίτου προσώπου.

Εφαρμογή των διατάξεων

Προϋπόθεση για την αλλαγή του αρνητικού κλίματος, που επικρατεί εις βάρος του κλάδου, είναι:

1. Η αυστηρή εφαρμογή του Καταστατικού και του Κώδικα Δεοντολογίας, από όλα τα όργανα της ΕΣΗΕΑ.
2. Η άμεση παραπομπή των παραβατών στα αρμόδια πειθαρχικά όργανα.

Β. Στην παρούσα φάση είναι απαραίτητο:

Να επαναπροσδιοριστεί, βασικά, η τακτική του συνδικαλιστικού μας οργάνου, ως θεσμικού εκπροσώπου των επαγγελματιών δημοσιογράφων, απέναντι στις παραβιάσεις της δημοσιογραφικής δεοντολογίας και στην παραμόρφωση του ρόλου του δημοσιογράφου. Οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι όλων των θεσμοθετημένων οργάνων, είναι οι καθ' ύλην αρμόδιοι, αλλά και καταστατικά επιφορτισμένοι με την ευθύνη εκτίμησης της κρίσης και των δεδομένων της και τη λήψη δραστικών μέτρων για την αντιμετώπισή της. Ρόλος και αποστολή, που ασφαλώς δεν μπορεί να υποκατασταθούν, από άτυπες επιτροπές, όπως αυτή στην οποία

μετέχουμε.

Επιβάλλεται επομένως η άμεση δραστηριοποίηση της διαδικασίας ανατροπής των πρακτικών που ακολουθούνται μέχρι σήμερα, πρακτικών αδρανοποίησης των αμυντικών μηχανισμών της δημοσιογραφίας.

Συνοπτικά και συμπερασματικά διατυπώνουμε την ανάγκη:

1. Το Δ.Σ. της ΕΣΗΕΑ να συγκαλέσει άμεσα όλα τα όργανά της Ένωσης και ασφαλώς τα μέλη του Μικτού Συμβουλίου, σε μια συζήτηση με στόχο τη διαφάνεια και την άμεση κάθαρση στο επάγγελμα. Από τη συζήτηση αυτή θα προκύψει και η καταγραφή της τυπολογίας της κρίσης για την οποία όλοι μιλάμε, αλλά είναι δύσκολο να προσδιορίσουμε, με δεδομένο το στοιχείο ότι η πολυμορφία των ΜΜΕ και οι διαφορές στον τρόπο άσκησης των διάφορων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, στο περιεχόμενο και τους στόχους τους, διαμορφώνουν εξαιρετικά διαφοροποιημένες συνθήκες άσκησης του δημοσιογραφικού επαγγέλματος και επιβίωσης των εργαζόμενων δημοσιογράφων.

2. Να ξεκινήσει άμεσα η διαδικασία εκκαθάρισης των μητρώων της ΕΣΗΕΑ και του προσδιορισμού συγκεκριμένων αντικαταστατικών και αντιδεοντολογικών συμπεριφορών των όποιων μελών μας.

3. Να προετοιμαστεί και συγκληθεί σύντομα καταστατική γενική συνέλευση με επισήμανση της σοβαρότητας της και της αναγκαιότητας εκσυγχρονισμού του καταστατικού και θέσπισης διατάξεων δεσμευτικών σε σχέση με τα ασυμβίβαστα και τον κώδικα δεοντολογίας του επαγγέλματος, αλλά και τις προϋποθέσεις εγγραφής νέων μελών και απώλειας της ιδιότητας του μέλους. Η διαδικασία αυτή θα προσδιορίσει και τη θέληση των επαγγελματιών δημοσιογράφων μελών την ΕΣΗΕΑ, να προχωρήσουν στη θέσπιση νέων κανόνων, για να προασπίσουν το επάγγελμα αυτό με βάση τα καινούρια δεδομένα.

Γ. Είναι επιτακτική η ανάγκη να εφαρμοστεί επιτέλους η προβλεπόμενη από το άρθρο 7 του Καταστατικού ΕΣΗΕΑ, υποχρέωση.

Δ. Προτείνεται ακόμη στο Δ.Σ. της ΕΣΗΕΑ:

□ Να αναλάβει πρωτοβουλία για τη συγκρότηση Συμβουλίου ΜΜΕ, που θα απευθύνεται στην κοινωνία και στο οποίο, εκτός των

δημοσιογράφων, θα συμμετέχουν, εκπρόσωποι των Ενώσεων Ιδιοκτητών και Κοινωνικών Φορέων.

□ Να απαιτήσει από την κυβέρνηση, να του παραδοθούν οι καταστάσεις με τα ονόματα των δημοσιογράφων, που έχει καταγγελλθεί ότι αμείβονται από τα μυστικά κονδύλια κρατικών υπηρεσιών (ΥΠΕΞ κ.λπ)

□ Να διερευνήσει οποιεσδήποτε τυχόν σχέσεις δημοσιογράφων με τις ελληνικές ή ξένες μυστικές υπηρεσίες

□ Να παρεμβαίνει αμέσως σε περίπτωση ιδιοποίησης της δημοσιογραφικής ιδιότητας από μη δημοσιογράφους, με εξώδικα προς τους διαπράττοντες την απάτη, καθώς και προς τις διευθύνσεις των ΜΜΕ που τους φιλοξενούν.

□ Να ζητήσει από τα μέλη της ΕΣΗΕΑ, να καταγγέλλουν στη διοίκηση παρόμοιες περιπτώσεις, ευθύς μόλις υποπέσουν στην αντίληψή τους.

□ Να εκδίδει ανακοινώσεις προς τα ΜΜΕ, αναφέροντας ονομαστικά τους ψευδο-δημοσιογράφους και στηλιτεύοντας την ιδιοποίηση της ιδιότητας.

□ Να δηλώσει επίσημα ότι τα reality show δεν έχουν καμία σχέση με τη δημοσιογραφία και ότι οι μετέχοντες σε αυτά δεν είναι δημοσιογράφοι ή, και σε αντίθετη περίπτωση, ότι δεν μετέχουν στις εκπομπές αυτές με την ιδιότητα του δημοσιογράφου.

** ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΑ

Έξι μέλη της επιτροπής έχουν την εξής θέση ως προς τα ασυμβίβαστα.

Τα ονόματα των έξι μελών είναι:

1. Βότσης Γεώργιος
2. Δεληπέτρος Βαγγέλης
3. Ζαγγανάς Γιάννης
4. Νικολακάκος Κων/νος
5. Ξύδης Χαρίλαος

6. Πηγαδάς Νίκος

Ακολουθούν αναλυτικά οι θέσεις των έξι μελών της μειοψηφίας:

Ασυμβίβαστα

Οι ασυμβίβαστες προς την ιδιότητα του μέλους της ΕΣΗΕΑ επαγγελματικές απασχολήσεις (που αποτελούν και λόγους διαγραφής ή μη εγγραφής μελών), προσδιορίζονται από το Καταστατικό και τον Κώδικα Δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ (υπό αναθεώρηση αμφότερα) και την αντίστοιχη διεθνή πρακτική, ιδιαίτερα στις χώρες της Ε.Ε.

Η Επιτροπή Διαφάνειας και Δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ ως ασυμβίβαστες απασχολήσεις εισηγείται να προσδιοριστούν οι εξής:

1. Απασχόληση στον ευρύτερο δημόσιο τομέα

1α. Ασυμβίβαστη είναι η τακτική έμμισθη υπηρεσία στο Δημόσιο, τους ΟΤΑ και τους οργανισμούς και τις επιχειρήσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

1β. Μόνη θεμιτή εξαίρεση είναι η επαγγελματική απασχόληση στη δημόσια ραδιοτηλεόραση (ΕΡΤ) και τα κρατικά πρακτορεία ειδήσεων (ΑΠΕ, Μακεδονικό) και στα ΜΜΕ των ΟΤΑ, υπό τον όρο ότι η απασχόληση είναι σαφώς δημοσιογραφική (και όχι σε εκπομπές λ.χ. διαφημιστικές, ψυχαγωγίας κ.λπ.).

1γ. Δεν θεωρείται δημοσιογραφική η απασχόληση σε υπηρεσίες της κυβερνητικής μηχανής, όπως ενδεικτικά, η Γενική Γραμματεία Τύπου και η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, καθώς και οι εποπτευόμενοι από αυτήν οργανισμοί.

1δ. Δεν θεωρείται, ωσαύτως, δημοσιογραφική η απασχόληση στα Γραφεία Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, της εκκλησίας καθώς και του ιδιωτικού τομέα (τράπεζες, επιχειρήσεις κ.ά.).

Οι ήδη εργαζόμενοι σε θέσεις που εμπίπτουν στα ασυμβίβαστα δεν χάνουν τα ασφαλιστικά τους δικαιώματα.

Η ομάδα εργασίας της Επιτροπής για τη δεοντολογία, σημείωσε τα ακόλουθα, σχετικά με το καθεστώς που επικρατεί σε διάφορες χώρες:

□ Ο κόσμος της κοινωνίας της πληροφορίας δημιουργεί στη διεθνή κοινότητα των επαγγελματιών δημοσιογράφων, τεράστιες ευθύνες λόγω των καθοριστικών αλλαγών που συντελούνται στον αιώνα μας με τον γιγαντισμό των ΜΜΕ και την παγκοσμιοποίηση της επικοινωνίας.

□ Η ελευθερία γνώμης την οποία εκφράζουν οι δημοσιογράφοι ως λειτουργοί και όχι ως εργολάβοι συνειδήσεων με το πρόσθετο □όπως επιτάσσει το άρθρο 14 του Συντάγματος□ δικαίωμα πληροφόρησης, λειτουργεί ως πολιτικό δικαίωμα στο βαθμό που διευκολύνει την ενημέρωση των πολιτών και εγγυάται έτσι την ελεύθερη διαμόρφωση της πολιτικής βούλησης του λαού, καθώς και την ουσιαστική συμμετοχή του στη λήψη και τον έλεγχο των αποφάσεων των κυβερνήσεων.

□ Η θέσπιση δεοντολογικών κανόνων που εκφράζουν τις θεμελιώδεις αρχές του Κώδικα Επαγγελματικής Ηθικής και Κοινωνικής Ευθύνης των δημοσιογράφων, όπως επιτάσσει η Σύμβαση της Ρώμης για πλήρη, έγκαιρη και αντικειμενική πληροφόρηση του πολίτη, δεν είναι προφανώς αποκλειστικά ελληνικό πρόβλημα.

Προβληματίζει και το σύνολο των δημοσιογραφικών οργάνων των μελών-κρατών του ΟΗΕ, ιδιαίτερα σήμερα στις νέες λεωφόρους των ψηφιακών επικοινωνιών. Το επίμαχο θέμα έχει μακρά ιστορία από το 1918 με τον Χάρτη Δικαιωμάτων των δημοσιογράφων στη Γαλλία, χώρα με μακρά δημοκρατική παράδοση.

□ Τα τελευταία χρόνια οι σχετικές προσπάθειες για την καθιέρωση Κωδίκων Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας □ γνωστού ως Κώδικες Ηθικής- αρχίζουν να διαφαίνονται από τις αρχές του αιώνα μας, για να καταλήξουμε σε δύο σημαντικά κείμενα στις αρχές της δεκαετίας του 1970, που αποτελούν σημείο αναφοράς των δημοσιογραφικών ενώσεων και επηρεάζουν αποφασιστικά την επικοινωνιακή πραγματικότητα του καιρού μας.

□ Πρόκειται για τον Κώδικα Τιμής της Διεθνούς Ομοσπονδίας Δημοσιογράφων, την Διακήρυξη του Μπορντό της 25ης Απριλίου 1954 και την Διακήρυξη Καθηκόντων και Δικαιωμάτων των

Δημοσιογράφων του Μονάχου, που υιοθετήθηκε στις 24 Νοεμβρίου του 1971, πολλές αρχές των οποίων περιλαμβάνονται στους Κανόνες Δεοντολογίας και τα Καταστατικά των Δημοσιογραφικών Ενώσεων σε ολόκληρο τον πολιτισμένο κόσμο.

□ Οι δύο Διακηρύξεις εκσυγχρονίσθηκαν στο 18ο Συνέδριο της Διεθνούς Ομοσπονδίας Δημοσιογράφων το 1986 με την νέα Διακήρυξη Αρχών για την συμπεριφορά των δημοσιογράφων. Ακολουθούν οι Διακηρύξεις της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Δημοσιογράφων (EGJ-IFJ), του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 29 Απριλίου 1982 και η «Πράσινη Βίβλος» της ΕΟΚ το 1993 για τα ΜΜΕ.

Τα σημαντικά αυτά κείμενα διαμορφώνουν τελικά την κοινωνιολογία των Κωδίκων με την αποδοχή της Εκθέσεως της Διεθνούς Ομοσπονδίας Δημοσιογράφων τον Μάρτιο του 1995 για τα ΜΜΕ επί της ανάγκης για εναλλακτικές στρατηγικές, ώστε να αντιμετωπισθεί παγκοσμίως η πρόκληση από την επανάσταση της πληροφορικής και των πολυμέσων.

ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στη χώρα μας οι θεμελιώδεις αρχές δεοντολογικής λειτουργίας της δημοσιογραφίας διακηρύχθηκαν από την ΕΣΗΕΑ μετά την μεταπολίτευση στο πλαίσιο των προσπαθειών της για την αναβάθμιση και αποτελεσματικότερη λειτουργία του Τύπου και των άλλων ΜΜΕ, προχωρώντας στην ψήφιση Καταστατικού στις 2 Ιουνίου 1978, που βοήθησε στη διαμόρφωση του τελικού χάρτη αρχών δεοντολογίας.

Ακολούθησαν το Κείμενο Ηθικής Δεοντολογίας του Πρωτοβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου της ΕΣΗΕΑ (1989), η Κοινή Διακήρυξη των πέντε Ενώσεων Συντακτών (31 Οκτωβρίου 1988) και οι Αρχές Δεοντολογίας του Δημοσιογραφικού Επαγγέλματος της ΕΣΗΕΑ (1997) και της ΠΟΕΣΥ.

ΤΟ ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΟ

Το μείζον θέμα του ασυμβίβαστου απασχόλησε σοβαρά τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Στην Ευρώπη το καθεστώς του ασυμβίβαστου δεν ισχύει στη Μ. Βρετανία, την Αυστρία, την Ιρλανδία και την Σουηδία, με μια

μερική εφαρμογή στην τελευταία χώρα, όπου παρ' όλο ότι υπάρχει δεοντολογικό ασυμβίβαστο, τα μέλη της Σουηδικής Ένωσης Δημοσιογράφων μπορούν να ασκούν το επάγγελμά τους και σε άλλο δημοσιογραφικό έργο εφ' όσον ο αρχισυντάκτης τους αναλαμβάνει την ευθύνη.

Αυστηρή εφαρμογή του ασυμβίβαστου ακολουθούν η Γαλλία, η Ιταλία, η Γερμανία, η Ισπανία, η Δανία, η Πορτογαλία και η Φινλανδία, όπου έχουν καθιερωθεί ισχυρές συμβάσεις και ικανοποιητικοί μισθοί για αξιοπρεπείς συνθήκες απασχόλησης, σε αντίθεση με τη χώρα μας, όπου το κλίμα ανασφάλειας επιτείνει την αγωνία από τα εργασιακά, οικονομικά, φορολογικά κ.λπ. προβλήματα και συμβάλλει στην πολυθεσία.

Αναλυτικότερα στην πρώτη ομάδα κρατών που δεν έχει θεσμοθετηθεί το ασυμβίβαστο, ισχύουν οι εξής κανόνες:

Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ

Δεν υπάρχει ρητή νομοθετική ρύθμιση που να επιτρέπει ή να απαγορεύει την απασχόληση δημοσιογράφων στο δημόσιο τομέα πέραν της βασικής του απασχόλησης στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

ΑΥΣΤΡΙΑ

Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο δεν προβλέπει περιορισμούς ως προς την παράλληλη απασχόληση δημοσιογράφων σε δύο ή περισσότερα ΜΜΕ ή την απασχόλησή τους στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία που να διέπει το καθεστώς των δημοσιογράφων, αλλά αυτό υπόκειται στις συνταγματικές διατάξεις προστασίας της απασχόλησης.

Στην ευρύτερη ομάδα κρατών που ισχύει το ασυμβίβαστο είναι οι εξής:

ΓΑΛΛΙΑ

Δεν επιτρέπεται η παράλληλη απασχόληση δημοσιογράφων σε δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμούς, Γραφεία Τύπου υπουργείων και άλλα συναφή.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

θεωρείται αυτονόητο ότι ο δημοσιογράφος που εργάζεται σε θέση του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή ακόμη και σε εταιρίες δημοσίων σχέσεων «αποποιείται» τη δημοσιογραφική του ιδιότητα αναστέλλοντάς τη το διάστημα που εργάζεται σε αυτά τα μέσα.

ΙΤΑΛΙΑ

Σύμφωνα με το Ν.150/2000 καθήκοντα υπευθύνου Γραφείου Τύπου και εκπροσώπου Τύπου για κάθε δημόσιο οργανισμό και επιχείρηση και βεβαίως υπουργεία, τα ασκούν αποκλειστικά δημοσιογράφοι, οι οποίοι καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης δεν έχουν το δικαίωμα να ασκούν ουδεμία άλλη επαγγελματική δραστηριότητα ακόμη και στον ιδιωτικό τομέα.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Αν και δεν αναφέρεται το δημοσιογραφικό επάγγελμα, ο Νόμος περί ασυμβίβαστου ορίζει ότι η ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου είναι ασυμβίβαστη με την άσκηση οιασδήποτε αξιώματος, επαγγέλματος ή δραστηριότητας δημοσίου και ιδιωτικού χαρακτήρα. Είναι προφανές, δηλαδή, ότι θεωρείται αδιανόητη η ταυτόχρονη άσκηση ενεργού δημοσιογραφίας και κρατικού λειτουργήματος.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Πολυπλοκότερο είναι το σύστημα που ισχύει για το ασυμβίβαστο στην Πορτογαλία. Ασυμβίβαστες θεωρούνται οι ακόλουθες δραστηριότητες:

Αμοιβή για την άσκηση καθηκόντων ενός δημοσιογράφου σε τομείς μάρκετινγκ, δημόσιες σχέσεις, γραφεία Τύπου, συμβούλων επικοινωνίας, καθώς και στο σχεδιασμό εμπορικών στρατηγικών. Επίσης η ενεργός απασχόλησή τους σε οργανισμούς της Αστυνομίας, στις Ένοπλες Δυνάμεις, στις περιφερειακές κυβερνήσεις και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ
Το ασυμβίβαστο ισχύει με Νόμο ο οποίος ορίζει ότι εφ' όσον ένας δημοσιογράφος προσληφθεί σε οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία, αποκτά αυτομάτως την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου και υποχρεούται εκ του νόμου να αποποιηθεί την οποιαδήποτε προηγούμενη εργασιακή ιδιότητά του.

ΔΑΝΙΑ

Άλλη μια χώρα όπου θεωρείται αυτονόητο το ασυμβίβαστο και εφαρμόζεται απαραίτητα, γιατί αυτό δεν είναι θεσμοθετημένο. Επίσης θεωρούν ότι δεν είναι δυνατόν να συνδυάσει κάποιος την ανεξάρτητη κάλυψη των ειδήσεων με την παράλληλη ενασχόλησή του στο χώρο του δημόσιου τομέα.

ΗΠΑ

Τέλος στις ΗΠΑ οι κανόνες δημοσιογραφικής δεοντολογίας, που έγιναν σεβαστές από το σύνολο των Μ.Μ.Ε., απαγορεύουν την ταυτόχρονη απασχόληση δημοσιογράφων και σε θέση του δημόσιου τομέα.

ΑΘΗΝΑ ΜΑΡΤΙΟΣ 2005